

Силабус курсу

«Історія України: пізнє Середньовіччя – ранньомодерний час (друга половина XIV – кінець XVII ст.)»

Освітнійступінь – бакалавр

Галузьзнань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032Історія та археологія

Освітньо-професійна програма « Історія та археологія »

Кількість кредитів – 5

Рік підготовки, семестр – 1, II семестр.

Компонент освітньої програми: обов'язковий.

Дні занять: згідно з розкладом занять, з можливістю дистанційної роботи на платформах Google Meet, або ZOOM.

Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи.

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Окаринський Володимир Михайлович, кандидат історичних наук, доцент

Контактна інформація: okarynskyu@tnpu.edu.ua; volodokar@gmail.com; тел.: +380 93 058 1829.

Опис дисципліни

Важливість даного курсу полягає в специфіці історичної доби, яку вчені вперше досліджували за документами. Цей період об'єднує киево-руську добу з добою, коли тодішні українські землі належали до найбільшої кількості державних утворень. Для цього часу характерний і живий зв'язок з глобальними процесами, «включеність» історії України у європейську і світову історію (наприклад, вплив Великих географічних відкриттів). На українські землі того часу проникали і засвоювалися тут європейські культурні та світоглядні течії, зокрема Ренесанс з його гуманізмом та Реформація. У цей час почала формуватися світська культура й інтелектуально-богемна субкультура, що її створювала. Зароджувалися початки правової системи, самоврядування і народовладдя, розпочалася національна консолідація українців.

Студент-історик повинен при засвоєнні курсу навчитися встановлювати причинно-наслідкові зв'язки подій, сприймати історичні явища у їх розвитку та взаємозв'язку. В процесі вивчення курсу історик повинен ознайомитися з різними інтерпретаціями історичних подій та процесів. Унаслідок цього курс покликаний формувати науковий світогляд кожного студента, його неупередженість та об'єктивність як знавця і дослідника минулого.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки істориків, археологів, вчителів історії та суспільно-гуманітарних дисциплін, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Теми			Завдання
лекції	семінарії		
4	4	Тема 1. Вхідження українських земель до Великого князівства Литовського, Молдовського та Московського князівств, Кримського ханства, їх політико-адміністративне становище у другій половині XIV – першій половині XVI століття	Питання, проблемні завдання, презентація
2	2	Тема 3. Соціально-економічний розвиток українських земель у XV – XVI ст.	
2	2	Тема 4. Польсько-литовське зближення і утворення Речі Посполитої	Питання, проблемні завдання
2	2	Тема 5. Культурно-релігійне життя України (XVI – XVII ст.)	Питання, проблемні завдання, презентація, тести
	2	Тема 6. Соціальні і національні повстанські рухи в XV – на початку XVI ст.	Питання, проблемні завдання, презентація
4	2	Тема 7. Вихід на історичну арену українського козацтва.	Питання, проблемні завдання, презентація
	2	Тема 8. Козацькі війни (повстання) кінця XVI – початку XVII ст.	Питання, презентація
4	2	Тема 9–10. Початок Козацької революції. «Хмельниччина» з 1648 – до початку 1650-х років	Питання, проблемні завдання
2	2	Тема 11. Утворення української козацької держави (Військо Запорозьке) і завершення Хмельниччини	Питання, проблемні завдання, презентація, есей
2	2	Тема 12–13. Українська козацька держава у 1657–1663 рр. Початок Руїни	Питання, проблемні завдання, презентація, тести
4	4	Тема 14–15. Українська козацька держава у 1663–1687 рр. Завершення Козацької революції та Руїни	Питання, проблемні завдання, презентація
2	2	Тема 16. Наслідки Руїни. Становище українських земель наприкінці XVII ст.	Питання, проблемні завдання, презентація, тести

Формування програмних компетентностей

<i>Індекс в матриці ОНП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність працювати в команді.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
ФК 5	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
ФК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

Літературні джерела

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. К., 1991.
2. Багалій Д. І. Нарис історії України на соціально-економічному ґрунті. К.: Час, 1994.
3. Борисенко В. Й. Курс української історії. К., 1997.
4. Войтович Л. Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст. Львів, 1996.
5. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К.: Вища шк., 1994.
6. Горобець В. «Волимо царя східного...»: Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава. К.: Критика, 2007.
7. Горобець В. Еліта козацької України в пошуках політичної легітимації: стосунки з Москвою та Варшавою, 1654–1676. К., 2001.
8. Гошко Т. Нариси з історії магдебурзького права в Україні (XIV – початок XVII ст.). Львів: Афіша, 2002.
9. Грушевський М. С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Ред. кол. П. С. Сохань та ін. К.: Наукова думка, 1991–1998.
10. Гуржій О. І., Чухліб Т. В. Гетьманська Україна / Україна крізь віки: в 15 тт. Т. 8. К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999.
11. Гудзяк Б. Криза і реформа. Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Пер. з англ. М. Габлевич. Л., 2000.
12. Дорошенко Д. І. Нарис історії України. Л.: Світ, 1991 («Пам'ятки історичної думки України»).
13. Енциклопедія історії України / Редкол. В. А. Смолій та ін. К.: Наук. Думка, 2003–2013. Т. 1–10.
14. Єфименко О. Історія українського народу // На переломі: друга половина XV – XVI ст. / Упоряд. і передм. О. В. Русиної. К.: Україна, 1994. С. 152–189.
15. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. К., 1966.
16. Історія України в особах: Литовсько-польська доба. К., 1997.

17. Історія українського війська. Т. 1–2. Львів, 1996.
18. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. К.: Либідь, 1994.
19. Історія української культури. У п'яти томах. Том 2 (Українська культура XIII – першої половини XVII століть). К.: «Наукова думка», 2001; Том 3 (Українська культура другої половини XVII – XVIII століть). 2003.
20. Камінський А. С. Історія Речі Посполитої, як історія багатьох народів, 1505–1795. Громадяни, їхня держава. Суспільство, культура. К.: Наш час, 2011.
21. Качмарчик Я. Богдан Хмельницький / Пер. з польс. І. Сварник. Л., 1998.
22. Костомаров М. І. Богдан Хмельницький: Історична монографія. Дніпропетровськ: Січ, 2004.
23. Левицький О. Сім'я і побут українців у XVI ст. [рос. мовою] // На переломі: друга половина XV – XVI ст. К.: Україна, 1994. С. 190–255.
24. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. Чернігів: Сіверянська думка, 1996.
25. Липинський В. Україна на переломі (1657–1659). К.: Дніпро, 1997.
26. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні: Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV – початку XVII ст. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2000.
27. Однороженко О. Українська (руська) еліта доби Середньовіччя і раннього Модерну: структура та влада. К.: Темпора, 2011.
28. Плохій С. Наливайкова віра: козаки та релігія в ранньомодерній Україні. К.: Критика, 2005.
29. Русина О. В. Україна під татарами та Литвою / Україна крізь віки: в 15 тт. Т. 6. К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1998.
30. Свешніков І. К. Битва під Берестечком. Львів, 1993.
31. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.) / Україна крізь віки: в 15 тт. Т. 7. К.: Вид. дім «Альтернативи», 1998.
32. Сокирко О. Конотопська битва 1659 р. Триумф під час Руїни. К., 2008.
33. Тис-Крохмалюк Ю. Бої Хмельницького (військово-історична студія). Мюнхен, 1954.
34. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: в 3-х т. К., 1990. Т. 1; 1990. Т. 2; 1991. Т. 3; Л.: Світ, 1991–1992.
35. Яворський М. Нарис історії України. К.: ДВУ, 1923. – т. 1; 1924. – т. 2; 2-ге вид.: Аделаїда: Книга, 1986.
36. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероблене та розширене. К.: Критика, 2005.
37. Serczyk W. Historia Ukrainy. Wrocław: Ossolineum, 1979; Wrocław: Ossolineum, 1990.
38. Sysyn F. Between Poland and the Ukraine. The Dilemma of Adam Kysil, 1600–1653. Cambridge, Mass., 1985.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за кожен семестр курсу розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-8) усне опитування, письмові завдання	40
Модуль 2 (теми 9-16) усне опитування, завдання, есе	40
Екзамен — усне опитування, письмові завдання, тестові завдання.	20

Шкала оцінювання студентів:

ЕKTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Дуже добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

До Силабуса також готуються матеріали навчально-методичного комплексу: 1) Навчальний контент (розширений план лекцій) 2) Тематика та зміст семінарських робіт 3) Завдання для модульного контролю 4) Електронне навчання в системі MOODLE